

Т. І. Микитин

Книжкові ярмарки

КНИЖКОВІ ЯРМАРКИ К. я. виникли з розвитком торгівлі друк. книгою у 2-й пол. 15 ст. у нім. містах Франкфурт-на-Майні та Ляйпциг і з часом набули популярності як місця, де можна придбати книги та інформувати про наявний асортимент. У ярмарках брали участь виробники і продавці книг (понад 1 тис. осіб) не лише з Німеччини, а й Франції, Швейцарії, Італії, Нідерландів, Великої Британії та Іспанії. Значна кількість учасників і великий асортимент зумовили появу каталогів із продажу книг та перетворення товар. К. я. у виставку-продаж зразків друк. продукції. На укр. землях було небагато книготорговців, а відтак не існувало окремих книготорг. ярмарків. Книги разом з ін. крамом спочатку продавали на стихій. ринках, а потім на ярмарках ремісн. продукції у спец. торг. рядах. Згідно з першим міжнар. стандартом із виставк. діяльності (2008) характер. спіл. ознаками сучас. виставок-ярмарок є тимчасовість, періодичність, кількість учасників, товар. і демонстрац. характери. За ознакою територ. охоплення експонатів і відвідувачів їх поділяють на: міжнар. (бл. 10 % учасників або 5 % міжнар. відвідувачів), нац., регіон. та місц.; за ознакою експонатів і експонентів – універсал. (представлено усі види книжк. продукції), галуз. (напр., полігр., які є суміжні із книжк.), спеціаліз. (дит. або навч. література, комікси), фірмові (представлено все, що стосується конкрет. фірми); за ознакою частоти проведення – період., постійнодіючі і разові тощо. Система міжнар. К. я. нараховує бл. 300 книжк. виставок і ярмарків, що відбуваються у 86-ти країнах світу (половина з них – у Європі). Кількість спеціаліз. таких заходів за останні десятиліття зросла майже вдвічі, особливо в окремих регіонах, напр., у Пд.-Сх. Азії. Серед діючих нині книжк. виставок та ярмарків бл. 70 організовано до 1980, понад 100 з'явилося у 1980-і рр., понад 90 проведено у 1990-і рр. та пізніше (найчастіше – у США, Франції та Німеччині).

Гол. центром міжнар. книгообміну є м. Франкфурт-на-Майні, також популяр. К. я. фахівці визнають «Book Expo America» у м. Чикаго (США), Міжнар. ярмарок дит. книги у м. Болонья (Італія), ярмарки у Ляйпцигу та Лондоні, Париз. книжк. салон, Моск. міжнар. книжк. виставку-ярмарок. У рад. період регулярно проводилися міжресп., міжобл., а також (від 1977) міжнар. ярмарки. Відомими і популяр. були ярмарки «Союзкниги», де дозволялася як оптова, так і роздрібна торгівля. Їх проводили раз на два роки у різних містах союз. респ., зокрема й на території України – у Сімферополі (1976), Харкові (1982) і Донецьку (1988).

Новим етапом у розвитку виставк.-ярмарк. діяльності вважають 2-у пол. 1990-х рр. Нині в Україні нараховується понад 20 традиц. К. я., також проходять виставки-ярмарки місц. характеру з різною циклічністю. Це, як правило, одно- або кількараз. несистемат. заходи із чітко вираженими ознаками роздріб. ярмарку (базару), а їхня роль навіть у межах конкрет. регіону є незначною. Серед відомих сучас. К. я. – Нац. книжк. виставка-ярмарок «Форум видавців у Львові» (від 1994), Міжнар. К. я. «Зелена хвиля» в Одесі (від 1996), Міжнар. фестиваль видавців та книгорозповсюджувачів «Світ книги» у Харкові та Київ. міжнар. ярмарок «Книжковий світ» (обидва – від 1999). У 1998–2008 проходив К. я. «Кримська весна», який відбувався у кількох містах АР Крим (Сімферополь, Ялта, Алушта та Білогірськ); 2004–06 – «Буквиця» у Дніпропетровську. Нині в Україні періодично організовують чимало нових різноплан. книжк. виставок-ярмарків, напр., «Книжковий сад» (Київ), «Українська книга на Одещині» (обидві – 2000), міжрегіон. спеціаліз. виставка-ярмарок «Книжковий салон» (2001) у Херсоні, книжк. виставка-ярмарок «Книжковий Миколай» (2003) в Ужгороді, книжк. виставка «Хортицькі джерела» (2004) у Запоріжжі, виставка «Книги Великої Волині» у Луцьку, «Київський весняний книжковий ярмарок», спеціаліз. виставка-продаж «Світ книги» у Чернігові (усі – 2006), міжнар. виставка-ярмарок «Книжкові контракти» у Києві, міжрегіон. виставка «Книжковий світ» у Полтаві, «Форум видавців – дітям» у Львові (усі – 2007), Київ. дит. К. я. (2007, 2009), міжнар. фестиваль «Книжковий арсенал» у Києві (2011). За складом учасників, місцем проведення та екон. значенням перелічені заходи можна охарактеризувати як всеукр. та міжрегіон. з міжнар. участю і регіональні. Станом на 2012 найпопулярнішими К. я. в Україні є «Форум видавців у Львові», «Київський весняний книжковий ярмарок», «Книжковий світ» у Києві, «Форум видавців – дітям» у Львові, «Зелена хвиля» в Одесі тощо.

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Горбась В. Глобальный взгляд на книжные ярмарки // Книжк. клуб. 1999. № 9;
2. Пекар В. О. Основи виставкової діяльності: Навч. посіб. К., 2009;
3. Микитин Т. Еволюція книжкових ярмарок в Україні: від кількості до якості // Książka, biblioteka, informacja. Między podziałami a wspólnotą. Kielce, 2011.

Бібліографічний опис:

Книжкові ярмарки / Т. І. Микитин // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2013. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-8700>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).